

รักของมกุฎราชกุมารรัสเซีย และดารานักร้อง

ความรัก การเมืองระหว่างประเทศ อำนาจ และการ “ห่างตากี่ห่างใจ” ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการหลุดรอดจากเงื้อมมือของเจ้าอาณานิคมตะวันตกของสยามอย่างไม่น่าเชื่อ ท่านผู้อ่านอาจบอกว่าความรักนี้จะหรือจะมีบทบาทในเรื่องนี้ด้วย กรุณาอ่านต่อไปและจะเห็นว่าสิ่งที่มีพลังนี้ช่วยสยามได้อย่างไร

ลัทธิจักรวรรดินิยมในเอเชียเริ่มขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ โดยชนชาติยุโรปตะวันตกเข้ามายังบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออกเพื่อสำรวจเส้นทางการค้ากับจีนชาติเหล่านี้มีทั้งโปรตุเกส ดัตช์ ฝรั่งเศส และอังกฤษ การแย่งชิงดินแดนรุนแรงยิ่งขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ และลามมาจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙

สยามอยู่ในฐานะล่อแหลมมากในสมัยรัชกาลที่ ๕ เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ของเวียดนาม บางส่วนของพม่า กัมพูชา ลาว ก็ตกเป็นอาณานิคมไปแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงดำเนินพระราชวิเทโศบายผูกมิตรกับมหาอำนาจ ซึ่งรัสเซียดูเหมาะสมมาก เพราะมิได้เป็นตัวละคร และสามารถอยู่ในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยได้เป็นอย่างดี

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการฯ เสด็จในฐานะราชทูตพิเศษเชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไปถวายพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ ๓ แห่งรัสเซียเพื่อผูกมิตรกับรัสเซีย และต่อมาเหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นว่ามิใช่ผลประโยชน์ยิ่งต่อสยามก็คือ การพยายามให้มกุฎราชกุมารรัสเซียซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินทางเรือผ่านอ่าวสยามในกิจกรรมวางศิลาฤกษ์ทางรถไฟสายทรานส์ไซบีเรียมาเยือนสยามด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างมิตรภาพและสร้างความประทับใจให้กับพระราชอาคันตุกะ

ครั้งนี้แหละที่ความรักเข้ามามีบทบาทสำคัญ เรื่องก็มีอยู่ว่าเจ้าชายนิโคลัสที่ ๒ (มกุฎราชกุมารหรือซาร์แห่งรัสเซียพระองค์นี้) ตกหลุมรักอันเป็นรักแรกในวัย ๒๒ ปี กับดารานักร้อง (ballerina) เอกวัย ๑๘ ปี แสนสวยของรัสเซียอย่างหัวปักหัวปำในปี ๑๘๘๐ และได้เธอเป็นหม่อมลับๆ ชื่อของเธอคือ Mathilde Kschessinska

ความสัมพันธ์ของทั้งสองไม่เป็นที่ถูกพระทัยของพระบิดาและพระมารดาอย่างมากเพราะเธอมีเชื้อสายโปแลนด์ ซึ่งถือว่าต่ำต้อยในสายตาของคนยุโรป โดยเฉพาะคนยุโรปชั้นสูง ความรู้สึกนี้ติดพันตลอดมาจนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ และลามไปถึงคนอเมริกัน (ทั้งๆที่คนโปแลนด์หลายคนเป็นนักวิทยาศาสตร์ชั้นยอดที่ได้รับรางวัลโนเบล เช่น Madam Curie ได้รับรางวัลโนเบลถึง ๒ ครั้งในสาขาฟิสิกส์ และเคมี)

การกีดกันความรักของคนในวัยนี้เป็นเรื่องยากแต่ก็จำเป็นต้องทำ หลังจากเป็นหม่อมลับอยู่ได้ไม่นานพระบิดาก็ทรงให้เป็นตัวแทนเดินทางทางเรือไปวางศิลาฤกษ์ส่วนสำคัญของทางรถไฟสายทรานส์ไซบีเรียในปี ๑๘๙๐ ที่เมือง Vladivostok และแวะเสด็จเยือนญี่ปุ่นด้วย นี่คือการที่จะแยก

นางเอกบัลเล่ต์ฝีมือเยี่ยมคนนี้ออกจากมกุฎราชกุมารโดยใช้การ “ห่างตากี่ห่างใจ” เพราะการเดินทางใช้เวลากว่าหนึ่งปี

สยามต้องการโน้มน้าวให้เสด็จแวะไทยให้ได้ดังกล่าวแล้วเพื่อสร้างความเกรงขามและความเกรงใจ (สมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรียแห่งอังกฤษเป็นลูกพี่ลูกน้องกับมกุฎราชกุมาร) แต่ก็ประสบอุปสรรคมากมาย อังกฤษขู่ว่าจะอหิวาตกโรคระบาดในสยามก่อนที่มกุฎราชกุมารจะทรงตอบรับคำเชิญ

รัชกาลที่ ๕ ทรงร้อนพระทัยจึงทรงมอบให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงเดชาานุภาพ เสด็จสิงคโปร์เชิญพระราชหัตถเลขาไปพระราชทานมกุฎราชกุมารบนเรือที่ทอดสมอหน้าเมืองสิงคโปร์ และเมื่อทรงตรวจสอบข่าวและพบว่าเป็นเรื่องที่อังกฤษขู่ขึ้นก็ทรงรับพระราชประสงค์ที่จะเสด็จมากรุงเทพฯ ราชสำนักสยามหายใจโล่งอก เพราะถือว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญยิ่งในการประคองตัวให้พ้นจากปากเหยี่ยวปากกา

มกุฎราชกุมารทรงประทับใจอย่างยิ่งกับการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่ของสยามแบบไม่เคยมีมาก่อน อย่างไรก็ตาม เมื่อเสด็จกลับรัสเซียแล้ว แผนการ “ห่างตากี่ห่างใจ” ก็ยังไม่ได้ผล ทั้งสองยังติดต่อกันรวมเป็นเวลาเกือบ ๑ ปีก่อนที่ซาร์วิคตอเรียจะทรงอภิเษกกับ Princess Alix of Hesse-Darmstadt ในปี ๑๘๙๔ ภายหลังจากที่พระราชบิดาสวรรคตได้ไม่นานโดยมีพระนามเต็มว่า Nicholas Alexandrovich Romanov

ชีวิตคู่ของ “Nicholas และ Alexandra” (ชื่อหลังแต่งงานคือ Alexandra Feodorovna Romanova) เป็นไปด้วยดี (ทั้งคู่มิโอรสหนึ่งและธิดาสี่) จนทั้งหมดถูกฆาตกรรมหมู่ในปี ๑๙๑๘ หลังการปฏิวัติบอลเชวิค ซึ่งทำให้รัสเซียเปลี่ยนเป็นคอมมิวนิสต์

สำหรับชีวิตของ Matilde นั้น ก็เหมือนคนสวยชนะรางวัลความงามทั่วไป ก็มักจะเป็นกรณีของ “มาลัยสามชาย” หรือมากกว่านั้นเสมอ หลังจากซาร์วิคตอเรียแล้วเธอก็มีสัมพันธ์กับ Grand Dukes แห่งราชวงศ์ Romanov อีก ๒ คน คือ Sergei Mikhailovich และลูกพี่ลูกน้องของเขาคือ Andrei Vladimirovich

ในปี ๑๘๐๒ เธอคลอดลูกชายชื่อ Vladimir โดยไม่บอกว่าใครเป็นพ่อ ลูกของเธอคนนี้เมื่อตอนมีอายุก็บอกว่าเขาไม่รู้เหมือนกันว่าใครเป็นพ่อ ชีวิตเธอเดินต่อไปหลังจากได้รับรางวัลสูงสุดของการเป็น ballerina ในปี ๑๘๘๖ โดยอพยพไปอยู่ฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติในปี ๑๘๑๗

ในปี ๑๘๒๑ เธอแต่งงานกับ Grand Duke Andrei Vladimirovich ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกับรักแรกของเธอ ถึงแม้ว่าเธอจะไม่มีชีวิตหรูหราเหมือนตอนอยู่ในรัสเซีย แต่ก็อยู่อย่างสบายและมีความสุขอีกยาวนานหลังจากที่รักแรกของเธอและครอบครัวประสบเคราะห์กรรมหมู่ที่นำสังเวชใจในปี ๑๘๑๘

เธอเปิดโรงเรียนสอนบัลเล่ต์ และได้สอน ballerina ระดับโลกหลายคน เช่น Dame Margot Fonteyn/ Dame Alicia Markova/Tamara Toumanova เป็นต้น เธอแสดงครั้งสุดท้ายตอนอายุได้ ๖๕ ปี สำหรับงานการกุศล

ในตอนปลายชีวิต เธอประสบปัญหาการเงินอยู่บ้างแต่ก็ดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีจวบจนสิ้นอายุขัยที่ ๘๘ ปี ในปี ๑๙๑๑

ถ้าสมมุติว่าซาร์วิคตอเรียไม่พบรักกับเธอ ก็ไม่มีการถูกแยก ไม่ถูกพ่อส่งไปวางศิลาฤกษ์รถไฟแคนาดา ไม่มีโอกาสเดินทางมาสยาม สยามก็ไม่มีโอกาสได้ประโยชน์จากซาร์วิคตอเรีย เมื่อไม่ได้ประโยชน์ก็ถูกเหล่ามหาอำนาจ...นี่แหละคือบทบาทของความรักกับการอยู่รอดของสยามเมื่อ ๑๒๐-๑๓๐ ปีก่อน (ก)